

Notekūdeņu monitoringa sistēmas ieviešana ļauj paredzēt saslimstības izplatību.

Latvijas Zinātņu akadēmija par nozīmīgākajiem zinātnes sasniegumiem Latvijā 2023. gadā atzina 10 projektus, kuru starpā arī darbs par notekūdeņu izpētes pielietošanu sabiedrības veselības stāvokļa novērtēšanā un infekcijas slimību izplatības prognozēšanā Covid-19 pandēmijas kontekstā.

To pandēmijas laikā uzsāka pētnieki un eksperti no Rīgas Tehniskās universitātes (RTU), Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta «BIOR» un Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centra (BMC), kas izmantoja jauno pieeju notekūdeņu monitoringam saslimstības izplatības novērošanai 16 Latvijas pašvaldībās, t.sk. Daugavpilī.

Lai precīzi noteikt vīrusa izplatību ar notekūdeņu palīdzību, pētniekiem bija jāizstrādā un jāaprobē sistemātiska un uzticama novērošanas metode. Tika pierādīts, ka milzīga daudzuma cilvēku testēšanas vietā var izmantot notekūdeņus, kuru monitoringa rezultātus var attiecināt uz lielāku populācijas daļu un tādejādi savlaicīgi dot signālus ne tikai infektologiem un epidemiologiem, bet arī sabiedrībai, ka ir jāievēro piesardzības pasākumi.

Lielākajā daļā pētījumos notekūdeņu paraugu ievākšanā aktīvi līdzdarbojas ūdenssaimniecību uzņēmumu pārstāvji.

Tā, monitoringa ietvaros, regulāri, atbilstoši epidemioloģiskajai situācijai valstī, reizi līdz divas reizes nedēļā SIA “Daugavpils ūdens” laboratorijas notekūdeņu kvalitātes kontroles nodaļas darbinieki ievāc neattīrītu notekūdeņu paraugus, kurus nogādā BIOR laboratorijās, lai analizētu Covid-19 vīrusa un citu ar sabiedrības veselības aspektiem saistītu vielu klātesamību un izplatību.

Kopš monitoringa sākuma jau testēti 167 notekūdeņu paraugi no Daugavpils pilsētas kanalizācijas attīrīšanas (24 stundu laikā tiek savākts integrētais paraugs pēc speciālā grafika atkarībā no ienākošo notekūdeņu apjoma), kuru monitoringa rezultāti kopā ar datiem no citām pilsētām ir publicējami speciāli izveidota sadaļā [BIOR mājas lapā](#) un pieejami ikvienam.

Tādejādi, savienojot ūdenssaimniecības nozari ar zinātni Latvijā tapusi zinātniski pamatota nacionāla mēroga notekūdeņu monitoringa sistēma saslimstības izplatības novērošanai, kas ilgtermiņā sniedz atbalstu arī citu iespējamu infekciju uzliesmojumu prognozēšanai un sabiedrības veselības pētījumiem.

Vairāk informācijas – <https://bior.lv/lv> un <https://biomed.lu.lv/>